

- 14158 / Rajža / Borko Špela
 14159 / Ta gorka pod Gradovcem / Borko Špela
 14160 / Zajčja jama vzhodno od Okroglega / Pišek Szillich Nika
 14161 / Šinki / Veselko Maks
 14162 / Umotvor / Veselko Maks
 14163 / Brezno na Štorskem hribu / Bevc Jure
 14164 / Jama 1 pod Spodnjimi Brdi / Bevc Jure
 14165 / Jama 2 pod Spodnjimi Brdi / Bevc Jure
 14166 / Jama na Beču / Bevc Jure
 14167 / Jama nad Evangelijsko cerkvijo Kranj / Bevc Jure
 14168 / Jama pod Stiško vasjo / Bevc Jure
 14169 / Sprotja / Bevc Jure
 14170 / Vodnjak pod Okrogležem / Bevc Jure
 14171 / Zbrega / Bevc Jure
 14172 / Žehtar / Bevc Jure
 14173 / Žehtnjak / Bevc Jure
 14174 / Brezno pri konti pod Okrogležem / Pišek Szillich Nika
 14175 / Jama stiropornega snega / Borko Špela, Pišek Szillich Nika
 14176 / Jama pod vrhom Velikega Raskovca / Flis Jaka
 14177 / Prednk / Flis Jaka
 14178 / Jama na kmetiji Travnih vrh / Delić Teo
 14179 / Njuna jama / Delić Teo
 14180 / Kurje zjalo / Delić Teo
 14181 / Bertah / Di Batista Matic
 14182 / Duvelj / Di Batista Matic
 14183 / Na frej / Di Batista Matic
 14184 / Šviglja / Vezovnik Tjaša
 14185 / Jama nad Kamrico / Vezovnik Tjaša
 14186 / Ledenica pod Okrogležem / Kolar Darja
 14187 / Prva nižinska / Zamolo Aja
 14188 / Čudrc / Blatnik Alojzij
 14189 / Štenge v Špajzo / Borko Špela
 14190 / Pungrat jama / Borko Špela
 14191 / Jama pod Partizanskim vrhom / Borko Špela
 14192 / Trnaviška siga / Borko Špela
 14193 / Brezno kapitalnega jelena / Pišek Szillich Nika
 14194 / Udornica ob Vrtiglavici / Vidic Bor
 14195 / Volarnica / Blatnik Alojzij
 14196 / Podsmrečnica pod Debeljakom / Krajnc Tomaž

Darja Kolar

PREDAVANJA IN DRUGI IZOBRAŽEVALNI DOGODKI V LETU 2021

Tudi v letu 2021 smo organizirali redna predavanja, običajno prvi torek v mesecu. Izvedli smo jih sedem, tako v živo kot preko spleta. Predavanja so bila s področij speleologije, biologije, varstva okolja in drugih jamarskih dejavnosti.

Poleg tega smo 21. 11. 2021 organizirali tradicionalno jesensko izpopolnjevanje, tokrat v jami Dimnice. O nevarnosti v jamah in ukrepanju v primeru nesreče s praktičnim prikazom osnovnih manevrov premikanja ponesrečenca nam je znanje predajal zdravnik in jamarski reševalec Rok Stopar.

19. 12. 2021 smo izvedli interno delavnico na temo zimskega usposabljanja na Zelenici pod vodstvom gorskih vodnikov, kjer je bila osrednja tema osnovna zimska oprema in tehnika, ustavljanje s cepinom z derezami ali brez in reševanje v različnih scenarijih snežnih plazov.

REDNA TORKOVA PREDAVANJA

Raziskovanje jame Nedam, Marina Grandić (Speleološki odsjek Velebit, Zagreb), 12. 1. 2021, spletno predavanje

Po dveh odpravah in nekaj raziskovalnih akcijah med junijem 2019 in avgustom 2020, je Hrvaška bogatejša za še eno tisočmetrco. S trenutno globino 1226

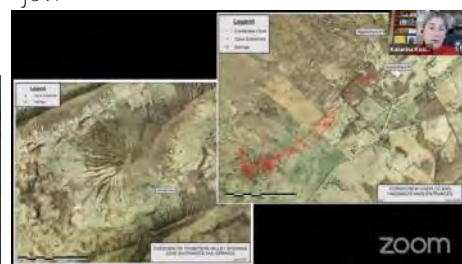
metrov in skupno dolžino rogov 2873 metrov jama Nedam zaseda tretje globinsko mesto med hrvaškimi jamami. Poleti 2020 so raziskovalci odkrili in pozneje tudi premagali sifon na globini 1192 metrov, za katerim so našli suho horizontalno nadaljevanje. Globinski potencial še vedno ni dosežen, zato bodo tudi nadaljnja raziskovanja gotovo postregla z novimi, zanimivimi najdbami.

Čezlužni kras Virginije, Katarina Kosič

Ficco, 9. 2. 2021, spletno predavanje
 Za razliko od klasičnega in visokogorskega krasa Slovenije je virginijski kras pokrit z debelimi plastmi prsti ter kamnitih nanosov. Le-ti jamarjem povzročajo kar precej preglavic, saj otežujejo razbiranje pokrajine, določanje kontakta med kraškimi in nekraškimi kamninami in posledično odkrivanje jam. Poleg tega so milijoni let poskrbeli za preobrazbo pokrajine, zapuščeni izviri se nahajajo na pobočjih, prežeta cona pa je velikokrat osnovni del jame. Seveda se je voda že zdavnaj umaknila. Nekaj pa le ostaja

konstanta: vztrajnost jamarjev se, kot kaže, med celinami ne razlikuje. Tako ima Virginija približno 2500 dokumentiranih jam, odkrivanje novih pa se veselo nadaljuje. Predstavitve nas je popeljala v podzemni svet Virginije ter predstavila nova in stara odkritja nadobudnih jamarjev.

Ogroženost in varstvo podzemne favne v Sloveniji, Teo Delić, 9. 3. 2021, spletno predavanje

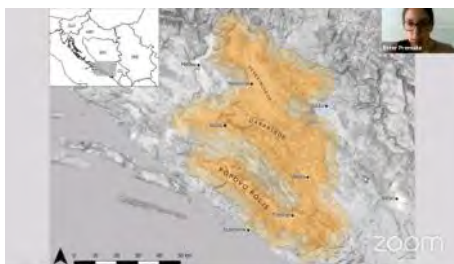
Raziskovanje podzemnih živali ima prav posebno mesto v zgodovini jamarstva v Sloveniji. Prav na našem ozemlju so se raziskovalci, ob odkritjih prvih jamskih živali, močerila in drobnovratnika, začeli zavedati, da življenje obstaja tudi v sicer negostoljubnem podzemlju. Na našem ozemlju se je začela speleobiologija - veda o biologiji podzemnih habitatov in organizmov. Do danes je v bilo v Sloveniji odkritih in znanstveno opisanih več sto podzemnih vrst. A tu še ni konca, saj nove vrste odkrivamo na letni ravni. Toda ni vse tako rožnato, kot se zdi na

prvi pogled. Tako podzemne živali kot tudi njihova življenjska okolja niso neodvisni od našega delovanja na površju – ljudje s svojimi dejavnostmi pogosto izpostavljamo podzemne živali različnim negativnim vplivom, ki lahko tudi ogrozijo njihov obstoj. Zaradi izjemnega pomena raznolikosti podzemnih živali, po bogastvu katerih je Slovenija celo v samem svetovnem vrhu, smo mesečno predavanje posvetili tematikam ogroženosti in varstva našega podzemlja.

Novi izzivi na znanem območju: primer reke Trebišnjice, Bosna in Hercegovina, Ester Premate, 6. 4. 2021, spletno predavanje

Septembra 2019 so v Skupini za speleobiologijo (Oddelek za biologijo, Biotehniška fakulteta, Univerza v Ljubljani) začeli z izvajanjem projekta SubBIOCODE na območju porečja reke Trebišnjice v jugovzhodni Bosni in Hercegovini. Glavni namen projekta je v največji možni meri dokumentirati izjemno, a hkrati zelo ogroženo podzemno živalstvo tega območja – ter prispevati k njegovemu varstvu in ohranitvi. Porečje Trebišnjice je z vidika podzemne biodiverzitet eno najbogatejših območij na svetu, ki pa je danes zelo ogroženo. V projektu so poleg popisa vrst pripravili zbirko podatkov o podzemnem živalstvu območja, identificirali najbogatejše lokalitete, izjemnega pomena pa je tudi ozaveščanje in izobraževanje lokalnega prebivalstva. Financer projekta je Critical Ecosystem Partnership Fund, izvajajo pa ga v sodelovanju s Centrom za krš i speleologiju (BIH).

Pandemija Covid-19 in s tem povezane omejitve so jim preprečile izvedbo terenskega dela v letu 2020, priložnost za izvedbo odprave pa se je pokazala v marcu 2021. V le osmih dneh so raziskali velik del projektnega območja. Nekaj o samem projektu, njegovem ozadju ter

predvsem zanimivostih z zadnjega terena nam je v aprilskem predavanju predstavila Ester Premate.

Onkraj tipičnih kraških pokrajin Slovenije, Maks Petrič (Šaleški jamarski klub Podlasica Topolšica), 4. 5. 2021, spletno predavanje

Šaleški jamarski klub Podlasica Topolšica je že star klub. Lansko leto so praznovali 45. obletnico delovanja, kar je več let, kot jih v povprečju štejejo njihovi člani. So zelo aktiven in močno povezan klub, njihovo raziskovanje pa je osredotočeno na Dobrovlje, Golte, območje Lučkega Dedca v Kamniško-Savinjskih Alpah in Zasavsko hribovje.

Predavanje Odprava Boj-Bulok 2021, v jame na gori Čul-Bair v Uzbekistanu, Mitja Mršek in Primož Jakopin, 12. 10. 2021, spletno predavanje

Če je na svetu 14 vrhov, višjih od 8000 metrov, vsi so v pogorju Himalaja – prvega, Anapurno I, 8091 metrov nad morjem, je leta 1950 osvojila francoska odprava, zadnjega, Šišapangmo, 8013 metrov nad morjem, leta 1964 kitajska odprava – pa imamo le dve jami, globlji od 2000 metrov, obe v gorovju Arabika nad severovzhodno obalo Črnega morja: 2199 metrov globoko Voronjo, ki so jo odkrili leta 1960 (globino 2000 metrov je leta 2004 preseгла ukrajinska odprava) in 2212 metrov globoko Verëvkino, odkrito leta 1968, kjer je globino 2000 metrov leta 2017 preseгла ruska odprava.

Predavatelja sta predstavila potek in rezultate odprave, ki sta se je udeležila in katere namen je bil povezati dve jami na gori Čul-Bair, na jugozahodnem obronku pogorja Tjan-Šan, ki se vije od Kitajske do Uzbekistana: jamo Boj-Bulok, globoko 1415 metrov in z vhodom 2647 metrov nad morjem, v kanjonu na pobočju gore, ter jamo Višnjevskega, globoko

1131 metrov, z vhodom na nadmorski višini 3522 metrov, tik pod robom grebena. Morebitna povezava, najbližji točki obeh jam sta bili po koncu zadnje prejšnje odprave leta 2019 narazen 200 metrov vodoravno in 50 navpično, bi pomenila tretjo dvatisočmetrco na svetu, z globino 2033 metrov.

Postopek izdelave 3D modela jame, Stanislav Glažar, 7. 12. 2021, Biološko središče, Ljubljana

Stanislav Glažar je predstavil možen potek dela za izdelavo 3D modela podzemne jame. Ta vključuje merjenje jam z DistoX napravo v povezavi s Topodroidom, uvoz merilnih podatkov v Therion, uporabo programa DB Browser for SQLite za koordinate merilnih točk in pripravo podatkov iz Topodroida (.csv in .cave) za obdelavo v pmls4matlab. Na koncu je predstavil tudi uporabo Cloudcompare orodja za pretvorbo koordinat ter Paraviewa za združitev jame in površja.

PREDSTAVITVE NA KONFERENCAH IN SREČANJH

How deep can we go? Špela Borko. 9. 9. 2021. Infosek konferenca, Nova Gorica. OurSpace Appliances
Špela je predstavila motive in vzgibe, ki nas ženejo v globoka visokogorska brezna.

PREDSTAVITVE DEJAVNOSTI DRUŠTVA, VABLJENA PREDAVANJA

Pot skozi goro. Špela Borko. 16. 11. 2021. Spletno predavanje za Prirodoslovno društvo Slovenije

Poljudno predavanje o jamarstvu, s poudarkom na visokogorskih raziskavah DŽR JL.

Društvo je organiziralo tudi podelitev Nagrade Viljema Puticka, ki je bila v letu 2021 podeljena malce kasneje kot običajno:

15. 6. 2021 Podelitev Putickove nagrade 2020, Oddelek za gozdarstvo, BF, UL, Ljubljana

Vsem, ki so nam omogočili, da smo lahko izvedli omenjena predavanja in druge dogodke, se lepo zahvaljujemo, še posebej pa Oddelku za biologijo Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani, ki gosti naša redna torkova predavanja.

ČLANKI, INTERVJUJI, MEDIJI

Jamarstvo ni le šport, ampak je tudi raziskovalna dejavnost, Peter Mašič, Matevž Marinko in Jure Bevc, 31. 3. 2021, Aleš Ogrin, RadioPrvi

Na površje se vrnem bolj spočita, Špela Borko, 5. 4. 2021, Meta Ornik, V imenu narave, RTV Slovenija

Kako v Sloveniji stopiti tja, kamor še ni stopila človeška noga, Špela Borko, 21. 5. 2021, spletni blog OurSpace Appliances

Podzemlje – skrito bogastvo gora, Špela Borko, maj 2021, Misli o parku ob 40. letnici TNP, TNP

Jamarsko raziskovanje Kanina, Matic Di Batista, Špela Borko, Klemen Mihalič in dr. Jurij Kunaver, 12. 8. 2021, Alenka Terlep, RadioPrvi
Od vrha Kanina skozi podzemni labirint

do Soče? Matic Di Batista, Špela Borko, Klemen Mihalič in dr. Jurij Kunaver, 19. 8. 2021, Radio Koper
Z dežjem jame rastejo, Špela Borko, 3. 9. 2021, spletni blog OurSpace Appliances.
Jamar Jure Bevc razkriva, kako se počuti ob odkrivanju koticov, kjer človek še ni bil, Jure Bevc, 11. 10. 2021, Nika Vajh-nhandl, LjubljanaInfo
Spust v globoki kaninski brezni, Matic Di Batista in Klemen Mihalič, 22. 10. 2021, Radio Ognjišče

Iz Jeriševe jame izvlekli 500-kilogramski razpadajoči avtomobil, Jure Bevc, 25. 10. 2021, Maja Korošec, 24ur.com
Seks, droge in pomanjkanje higijene: kako je biti 16 dni nepretrgoma v jami. Jure Bevc, 20. 11. 2021, Iztok Hočevar, Siol.net

Najverjetneje smo kakšen prispevek spregledali – o tem lahko vedno obvestite tajnika ali komisarja za izobraževanje, ki bosta pozabljeno vestno vnesla v društveni arhiv.

Ester Premate

ČISTILNA AKCIJA JERIŠEVE JAME

Ob začetku pisanja tega prispevka sem kar nekaj minut premlevala možnosti naslova. Čistilna mega-akcija? Naj- (poljubno vstavi: -večja, -zahtevnejša, -daljša ...) čistilna akcija DZRJL? Kako smo podzemlje matičnega Krasa razbremenili sedmih ton odpadkov? To je bilo le nekaj možnosti, ki so se pojavile v mojih mislih, a sem se na koncu odločila, da bo enostaven naslov še najbolj primeren. S tem ne delam krivice kakšnim drugim akcijam, na katerih nas mlajših še ni bilo, hkrati pa si težko predstavljam, da kdo od članov, ki berete Glas podzemlja, v preteklem letu ne bi slišal ali prebral novic o tem, kaj smo si zadali.

Zametki projekta čistilne akcije Jeriševe jame segajo v leto 2019, ko smo na Krasu sicer čistili Golobjo jamo. Ko smo tam zaključili, smo se podali še do Jeriševe jame, kjer smo si ogledali situacijo in že kar opazno očistili pobočje, ki se po kakšnih dobrih 20 metrih prevesi v brezno. Po ogledu dna jame smo si bili enotni, da je zadeva absolutno prezahtevna tako z vidika količine odpadkov kot z vidika potrebne opreme. Le kako bi lahko

kubike in kubike odpadkov spravili ven iz 50 metrov globokega brezna? Minilo je prvo koronsko leto, 2020, ko si o množičnih akcijah niti nismo upali razmišljati. A je želja lokalne skupnosti po tem, da jamo vsaj nekoliko očistimo odpadkov, ostala – mi pa smo tudi premlevali različne možnosti za čistilno akcijo v 2021 na območju, ki ga pokriva Območna enota Zavoda Republike Slovenije za varstvo narave (ZRSVN) Nova Gorica. Po par neuspešnih poskusih dogovorov za druge jame smo zopet pristali nazaj na ideji o Jeriševi. Ok, lokalni prebivalci so zelo zagnani in nudijo podporo, a nam manjka nekaj tisoč evrov za izvedbo takega projekta. Si vseeno upamo?

Odgovor na to vprašanje smo iskali Matevž H., Matic, Božo (predsednik Krajevne skupnosti Kazlje) in jaz. Dva tedna smo klicali eden drugega in vsak svoje kontakte. Ukvarjali smo se predvsem s financami in delovno silo, pa možnimi podjetji, ki bi nam lahko priskočila na pomoč. Proti koncu maja smo že oblikovali načrt: prijavimo se na razpis Občine Sežana, s katerim lahko pridobi-

mo dovolj sredstev, da pokrijemo najmanj stroške odvoza odpadkov. Če bo višina odobrenih sredstev primerna, začnemo z organizacijo. Sredi poletja smo dobili odgovor o odobritvi projekta, vendar z ravno toliko denarja, da bi šlo na knap. Spet smo kakšen teden premlevali vprašanje s konca prejšnjega odstavka. Ko smo dobili Božove novice, da imamo žerjav in žerjavista, smo končno sprejeli odločitev – upamo!

Akcijo smo načrtovali in izvedli v dveh delih. Prvi septembrski konec tedna smo namenili zgolj čiščenju pobočja v jami in zlaganju odpadkov v velike kubične vreče, ki smo jih z vitlom dvignili do dna brezna. Andrej se je izkazal za odličnega operaterja vitla in delovodjo na dnu brezna, ostali pa smo sopihali gor in dol po pobočju. Že ob spustu v jamo se pobočje zdi dolgo, kaj šele, ko kubični vreči pomagaš navzgor. Z Domagojem sva zlaganje bolj ali manj čudnih predmetov in člansko interpretacijo njihove uporabe vestno foto-dokumentirala. Dekleta smo vmes še pripravile malico, fantje pa so se do konca dneva borili z

Levo: Vlečenje vreč po pobočju navzgor kljub pomoči vitla je bilo za fante utrujajoče. Desno: Tihožitje polnih vreč ob zaključku prvega dne čistilne akcije. Matic in Isteve za merilo. Foto: Domagoj Korais